

KUST POSTEN

Organ för KA 2:s Kamratförening

Nr 2 2007 årgång 69

Utgives av KA 2:s Kamratförening

Redaktör och ansvarig utgivare: OLLE MELIN
Adress: Författarevägen, 9 371 63 LYCKEBY
Telefon: 0455- 239 64
E-post: omelin@telia.com

Grafisk formgivning: DAG ÅSHAGE
telefon: 0455-482 18
E-post: dag.ashage@euromail.se

Tryckeri: Tryck & Reklam i Karlskrona AB

Omslagsbild:

Drottningsskär. Foto: Johnny Apell

Kamratföreningen styrelse

Ordförande: Per Engkvist
Vice ordförande: Kent Alritzson
Sekreterare: Kent Alritzson
Vice sekreterare: Yvonne Wirbrand
Kassör: Sune Persberg
Ledamot: Göran Göransson
Suppleanter: Peter Glimvall
Erling Holmberg
Klubbmästare: Lars Iger
(adjungerad till styrelsen)

Kamratföreningens adress

KA 2:s Kamratförening
Box 527
371 23 KARLSKRONA
Telefon: 0455 - 866 22 (v sekr)
Postgiro: 9 80 67 - 2
Bankgiro: 5584-9483
Medlemsavgift: 125 kronor

Kamratföreningens utbud av KA-produkter

Kavajmärke	80:-
Medlemsnål	45:-
Slips KA 2	50:-
Slips KA	50:-
Slipshållare KA	60:-
Livrem	120:-
Manchettknappar KA	150:-
KA 2 Idrottshistoria	
Nattlig patrullorientering	30:-
Eskil Nyström och Marinens Hemvärnsmusikkår	
Kassett	60:-
Vykort Kungsholms fort (4 st)	10:-
Vykort Rosenholm (3 st)	10:-
CD Karlskrona Kustartilleriregemente	100:-

Ring kassören Sune Persberg för beställning
telefon 0455-274 56

Varorna levereras, när betalning skett.

Om varorna inte hämtas tillkommer porto minst 20 kronor.

Postgiro: 98067 -2

Bankgiro: 5584-9483

Bildhäfte om KA 2 förläggningsplatser

Häftet kostar 60 kr och vill Du ha det hemskickat tillkommer porto om 10 kronor.

Du kan beställa genom att sätta in 70 kr på postgiro
97 05 88-0

KA 2-boken kostar
200 kronor plus
porto 60 kronor

Gräsvik och dess historia
Boken kostar 60 kronor

P. Lybich

I skuggan av Jolly Roger

Flottans långresefartyg passerar ofta genom farvatten, som sedan gammalt varit ökända tillhåll för pirater. Ett sådant område är Karibiska havet. Här kapade pirater 1961 det stora passagerarfartyget *Santa Maria*, då en världsnyhet. Ett par veckor senare kapades handelsfartyget *Anzoalagui* av pirater från två mindre båtar.

Sedan dess har andra farvatten, som tidigare är kända för sjöröveri, inte heller visat sig helt säkra. Överfall har förekommit och varningar utfärdats. Trots, att sjöröveriet ansetts utrotat, har det poppat upp vid flera tillfällen. I kölvattnet uppstår myter och legender.

HMS Carlskronas långresa 2004 gick bl.a. genom Karibiska havet, vars farvatten och omgivningar är gamla klassiska piratområden

Sjörövarromantiken

I den populärhistoriska och skönlitterära framställningen är det dock främst äldre tiders piratverksamhet, som fått ge underlaget. Ingen har emellertid lyckats skildra sjöröveriet med sina mörka sidor på ett så fångslande sätt som Robert Louis Stevenson i *Skattkamarön* (Treasure Island). Boken gavs ut 1883. Den väckte då en sådan uppmärksamhet, att Stevenson snart kom att bli den engelsktalande världens mest populära författare. I denna genre har romanen heller aldrig överträffats.

Skattkamarön räknas till en av världslitteraturens mest lästa klassiker. Den har getts ut i flera svenska översättningar, senast 1999. Romanen har filmats åtskilliga gånger och fortfarande utrustas expeditioner för att leta efter gömda skatter. Det finns belägg för, att sådana verkligen existerar.

Romanen tar form

Ursprungligen skrevs böcker för vuxna, varav en del blev, eller omarbetades till ungdomsböcker. Med *Skattkamarön* var det tvärtom. Den skrevs redan från början för en yngre läsekrets, men vann också framgång hos de äldre, i varje fall bland dem, som fortfarande hade fantasi och äventyrssinne i behåll.

Stevenson skrev boken till sin styvson Lloyd. Denne åhörde hänryckt varje nytt kapitel och väntade ivrigt på nästa. Huvudpersonen är värdshuspojken Jim Hawkins, vilken

själv berättar i en medryckande jagform. Det är emellertid också översättarens kunnskap, som avgör en boks läsvärde för kräsna läsare. Romanens illustrationer är tidstroget återgivna av Walter Paget.

En skattkarta bildar upptakten till skildringen, som utspelas under senare hälften av 1700-talet. Dit hänför sig också texten till piratvisan:

Femtongastar på död mans kista
 hej och hå och en flaska med rom
 Drick och sjung och dj-n tar det sista
 hej och hå och en flaska med rom.

Sannolikt syftar denna på ön Dead Chest (Den dödes likkista). Den ligger i Västindien bland Små Antillernas norra övärld och liknar på långt håll silhuetten av en likkista. Där drack piraterna rom och delade bytet. I detta område återfanns också den tidigare svenskkolonien Saint Barthélemy. Under sina resor vistades Stevenson även bland dessa öar.

Skönlitterär påverkan

Skattkamarön blev en bok för alla åldrar. De flesta ungdomar lärde känna den från skolbiblioteken men också som inslag i lektioner i engelska. Många kom senare att återuppliva bekantskapen med Stevensons pirater.

Av dessa har den enbente Long John Silver fått både ett cigarettmärke ”John Silver” och en whisksort ”Long John” uppkallade efter sig, om nu någon köpare skulle reflektera över sambandet med Skattkamarön.

På bilder sitter den obligatoriska papegojan så Silvers axel och kraxar – piastrar, en spansk mynnsort vid denna tiden. Papegojan har fått namnet Kapten Flint efter den döde piratkaptan, som upptäckt kartan över den gömda skatten. Det är ett känt faktum, att framgångsrika pirater långt in på 1800-talet måst gräva ner sitt byte för att hämta det senare.

Som person var Silver en skrupelfri och samvetslös mördare med en kameleonts förmåga att byta sida, när så erfordrades. Han borde slutat i galgen. Stevensons son kanske tyckte annorlunda, eftersom Silver hade vissa sympatiska vänskapsdrag med gossen Jim. I stället fick han rymma med en stor säck guld. Det är kanske denna sorti, som gjort honom så populär, att han hamnade i reklambranschen. Där kan man också hitta den förr så skräckinjagande symbolen på Jolly Roger /den svarta dödskallesflaggan kallad Rolige Roger).

Robert Louis Stevenson (1850 – 1894)

Skådespelerskan Shirlly Mason, som spelade värdshuspojken Jim i den första filmen 1920

Författaren

Robert Louis Stevenson var skotte. Han föddes 1850 i Edinburgh, där han läste juridik och blev advokat vid 25 års ålder. Under hans tidigaste år pågick amerikanska inbördeskriget, där sydstaterna utrustade kapare, som på gammalt känt manér gick hårt åt den nordamerikanska handelsflottan. En del kaptener skaffade sig stora förmögenheter.

Stevenson reste mycket. Sedan barndomen led han av en lungsjukdom, som gjorde, att han under långa tider vistades i Söderhavet. Så kallades den del av Stilla havet, som omger den polynesiska övärlden. Han vistades bl.a. på Hiva Oa, som tillhör Marquesaöarna. Där hörde han många historier om pirater och nergrävda skatter.

Stevenson gifte sig med amerikanskan Fanny Osbourne och blev då också styvfar till hennes son Lloyd. Det var ju för denne han skrev Skattkamarön. Redan tidigare hade han skrivit bl.a. reseskildringar, men det blev först efter genombrottet 1883 med Skattkamarön, som han beslöt att bli författare på heltid.

Stevenson anses ha fulländat den romantiska inriktningen av känsla och fantasi, som hade utvecklats av Walter Scott (1771-1832) i bl.a. Ivanhoe (1819) och Alexandre Dumas d.ä. (1803-1870), känd genom De tre musketörerna.

Stevenson bosatte sig för gott i Söderhavet 1890, där han skaffade en egendom på ön Uholu i Samoagruppen. Här blev han känd som Tusitala (sagoberättaren). Han avled 1894 och begravdes efter egen önskan på toppen av Mount Vaea.

Skattkamarön blir film

Redan tidigt anpassades romanen till teaterskådespel, men 1920 spelades den första filmen in. Det var under stumfilmens tid, då visningen åtföljdes av pianoackompanjemang, förmodligen till tonerna av Femton gästare på död mans kista. Inspelningarna kom att följas av flera, allteftersom ljud- och färgfilm gjorde sin entré. Innan TV-eran framfördes den som radiopjäsa.

Det var filmbolaget Famous Players i Kalifornien, som producerade den första filmen. På en låglänt kuststräcka byggdes värdshuset Amiral Benbow upp, i romanen placerat nära Bristol i sydvästra England, där skildringen tar sin början.

Därefter inköptes en skonare, som ändrades till att motsvara ett fartyg från 1700-talet. Fartyget fick namnet Hispaniola. Det var det namn Columbus gav det nuvarande Haiti öster om Cuba.

Därefter utsågs en obobodd ö i Stilla havet. Den låg i närheten av Påskön, vilken är den västligaste ön i Polynesien

och känd för sina mystiska stenstoder. På ön byggdes det blockhus, där en stor del av dramat utspelades. I övrigt ansågs ön ha likheter med Skattkamarön.

Karta över Skattkamarön

Kvinnoroller

Det var på sonens uttryckliga önskan, som Stevenson skrev romanen utan kvinnor. Ändå skymtar två av dem förbi. Det var Jims mor, värdinna på värdshuset Amiral Benbow och John Silvers brunhyade hustru.

Överraskande är emellertid, att huvudrollsinnehavaren, som spelar Jim, är en flicka. Det var den unga skådespelerskan Shirley Mason.

Värdshuset Amiral Benbow, där filmen tar sin början. Det byggdes upp på en låglänt strand i Florida. Ur filmen 1920

Epilog

Stevenson skrev inte någon efterföljare till Skattkamarön. Ändå lämnades silvertackorna kvar, men avsågs aldrig hämtas. Trots detta kom en ny expedition till stånd.

Den skildringen kunde läsas som följetong i Allers Familjjournal, som på 1930-talet publicerades tillsammans med andra sjöröverskildringar, uppenbarligen skrivna enbart för tidningen. Denna tidning är numera avsmunad i sin gamla familjeroll.

Rolf Ahlin

Piraten Long John Silver med papegojan Kapten Flint på axeln och pojken Jim. Ur en äldre upplaga

Myteriet bryter ut på skonaren Hispaniola. Filmen 1920

Anm. Död mans kista är synlig från Drake Channel, sundet mellan S:t John och Tortola bland Jungfruöarna (Små Antillerna)

Hiva Oa tillhörande Marquesaöarna. Foto 1926

Våra gamla befästningar

Drottningkärs kastell

Denna gång tar Kustposten upp en av Blekinges äldsta befästning, en befästning som upphörde som befästning redan 1895, d.v.s. 7 år för uppsättandet av kustartilleriet och KA 2. Men Drottningkär får ändå markera starten på ett svenskt kustartilleri mer än tvåhundra år, innan begreppet var myntat. Och de allra flesta KA 2-are har förmodligen något minne från kastellet.

Karl XI:s beslut om ny flottbas

Kungens främsta rådgivare pekade på Trossö som lämplig för den nya örlogsbasen med tillhörande varv och stad, Karlskrona.

Platsen hade många fördelar. Den inre redden var skyddad mot Östersjöns vindar av en rad större och mindre öar och en fiende kunde inte osedd passera inloppen. Kungen uppdrog åt några av sina närmaste män, amiral Hans Wachtmeister och generalkvartermästaren Erik Dahlberg att ta fram detaljerade planer för, hur den nya staden skulle utformas. Omedelbart efter krigsslutet 1679 inleddes arbetet. Det skulle dock ta många år, innan alla planer satts i verket.

Den infrusna flottan

De besvärliga isförhållandena i Östersjön innebar, att flottan ofta var instängd i Stockholm till långt in på våren. Ärkefienden Danmark fick därmed en taktisk fördel.

Östersjön blev under 1600-talet nästan ett svenskt innanhav. Freden i Roskilde 1658 innebar, att danska

Skåne och Blekinge blev svenskt. Till Sverige hörde redan Gotland, nuvarande Finland, Estland, Lettland och områden i norra Tyskland.

Stormakten Sverige var beroende av sin flotta. Men placeringen av flottan i Stockholm utgjorde ett stort problem. Vid några tillfällen försökte man såga ut skeppen genom skärgårdens isar. Danmark – med sin flottbas i Köpenhamn – kunde däremot snabbt få sina skepp i sjön, eftersom isförhållandena i Öresund och södra Östersjön var mer gynnsamma.

En fästning i skärgården

Storslagna planer drogs upp för den nya staden. Den skulle inneslutas av försvarsverk i alla väderstreck och öarna närmast Trossö skulle bindas samman.

Huvudinloppet mellan Tjurkö i öster och Aspö i väster, cirka 1,5 km brett, skulle skyddas av två befästningar, Kungsholmsfort intill Tjurkö och Drottningkär intill Aspö. Redan våren 1680 påbörjades arbetena med dessa anläggningar. Samtidigt spärrades de mindre sunden genom s.k. försänkningar. Sten, timmer och utrangerade skepp placerades på botten.

En sköld av gråsten

De viktigaste och största volymerna byggnadsmaterial – gråsten och utfyllnadsmassor – togs direkt på plats. Mycket hämtades från annat håll och bl.a. hämtades sten från raserade befästningar i Kristianstad och Helsingborg. Kalksten och kalk kom från Öland och även annat

Drottningkär. Foto Peter Nilsson

som skiffer, bjälkar, kalkbruk, spik m.m. kom från olika platser.

Huvudbyggnaden – den tre våningar höga s.k. donjonen – fick sitt kraftigaste murverk in mot land, sex meter tjockt vid foten och tre meter uppe vid taket. De fyra bastionerna, en i vardera hörnet, bands samman av vallarna, även kallade kurtiner. Bombfria logement finns inuti huvudvallen ut mot sjön, den s.k. sjöfronten. Anläggningen kompletterades med utanverk, landfronten på Aspö.

Männen som ledde arbetet

Tre personer svarade för planering och igångsättning av arbetena med den nya staden och dess försvarsverk.

Amiralgeneral Hans Wachtmeister (1641 – 1714) gjorde en lysande karriär som en av kungens förtrogna. Som riksråd och guvernör för Blekinge fick han mycket stora befogenheter för att bygga upp den nya staden; konungens förlängda arm och näve i sydöstra Sverige.

Generalkvartermästaren Erik Dahlbergh (1625 – 1703) hade högsta ansvaret för rikets fasta försvar. Den rikt begåvade Dahlbergh hade troget följt Karl IX Gustaf och vann även Karl XI:s förtroende. Dahlberg drog upp riktlinjerna för Karlskrona och Drottningsskär.

Kapten Karl Magnus Stuart (1650 – 1705) vid Fortifikationen var 1680 en av Dahlberghs närmaste män och utarbetade en ”GeneralDessein” för stadens befästningar. Han utstakade bl.a. Drottningsskär och var den som inledde arbetena 1680. Stuart efterträdde Dahlbergh 1703.

Alla tre var erkänt skickliga och effektiva; ytterst duktiga personer i stormaktstidens Sverige.

En hotfull profil på Aspö

Drottningsskärs kanoner har aldrig avlossats mot någon fiende. I århundraden fyllde kastellet sin egentliga uppgift; en grå och tyst siluett, som höll fienden borta.

Gustaf: III:s äventyrligheter utomlands 1788-1790 resulterade i, att Karlskrona blockerades av ryska flottstyrkor. De vågade dock aldrig mäta sina krafter med de svenska kanonerna.

- De grå lusen, ska den ryska tsarissan Katarina den stora föraktfullt ha fnyst, när hon blev informerad om Drottningsskär.

Donjonens översta våning, batterivåningen

Med fast mark under fötterna

Kastellet byggdes på ett litet skär mot sundet. De kraftiga murverken och vallarna gav gott skydd. Träffytan var liten för en eventuell fiende.

Förläggingsvalv under huvudvallen

Huvudvallen med Donjonen och kommandanthuset i bakgrunden

Karlskrona volontärregemente anno 2000 exercerar på Drottningsskärs borggård. Foto Olle Melin

Kastellets eldkraft var inte mycket större än artilleriet på ett första rangens linjeskepp. Avgörande var, att kastellets pjäser stod på fast mark; de träffade med förödande verkan. Bestyckningsplanen för 1795 omfattar 87 pjäser med en sammanlagd eldkraft (antal kanoner x respektive pundigtal) om 1 800. Motsvarande siffra för ett 74-kanoners skepp var 1 200. Under århundradena skiftade kastellets bestyckning. Vanligast var de 18-pundiga pjäserna kompletterade med 24-pundare och grövre mörsare. Antalet kanoner varierade mellan 70 och 80. Pjäserna placerades på bastionerna, på mellanliggande vallar och i donjonen. DE prydnadspjäser, som i dag kan ses, är modeller från 1700-talet.

De flesta pjäserna stod under bar himmel. Endast kanonerna i donjonen skyddades av bombsäkra valv.

Kastellets svagaste punkt var anfall från land. Fienden kunde belägra anläggningen och utgöra ett verkligt hot. Kastellet kompletterades med en landfront. Dessa s.k. utanverk består av en ravelin, lynetter och glacisen med en betäckt väg.

Donjonen var anläggningens hjärta. Här fanns bl.a. kastellets krutförråd och översta våningen hade inrättats för artilleriet. Mellanvåningen upptog chefsrum, kapell, expeditioner m.m. I huvudvallen mot sundet finns ett 10-tal murade rum, manskapets bombfria logement, som alla har spis med rökgång.

Drottningsskär under 320 år

1679 I november beslutar Karl XI att anlägga en ny stad på Trossö.

1680 Skyndsamt påbörjas arbeten med försvarsverken på ömse sidor huvudinloppet. I ett brev den 10 augusti från Stuart till Wachtmeister sägs, att provisoriska skansar på båda sidor om sundet kan stå klara till vintern. En vecka senare förbjuder kungen Stuart att uppföra provisoriska försvarsverk. Drottningsskär ska byggas med tanke på framtiden.

1680 Under de följande årtiondena pågår arbetena på kastellet etappvis. Förutom

1700 huvudbyggnaden – donjonen – uppfördes fyra bastioner med mellanliggande försvarsvallar – kurtiner.

1688 Karl XI fattar, efter många års tvekan, slutligt besök om, att Karlskrona ska bli flottans nya örlogsbas. Därmed påskyndas arbetena med försvarsverken.

1693 Kastellets kommandanter börjar nu tas från flottan, medan Kungsholmsfort leds av arméofficerare.

1696 Donjonen står klar och på en platta vid huvudingången från Aspö står: *"under den mycket upphöjde Carl XI:s, Svears, Göters och Wendes konungs lyckosamma styrelse, då hela ledningen av befästningarna i Sverige och dess provinser låg hos den mycket lysande greven Eric J Dahlbergh, Hans Kungliga Majestäts rådsherre, fältmarskalk och generalguvernör över Lifland, reste sig detta sjökastell från grunden 1696"*.

1697 Om Drottningsskär skriver Dahlbergh i sin berättelse om rikets fästningar: *"Skolande näpeligen något skönare Siöö Castel finnas uti hela Europa"*.

1720-tal Avslutande arbeten inleds. Bastionerna mot sjön, Maria och Ulrica färdigställs.

1740-tal Bastionerna mot land, Hedvig och Kristina samt landfronten mot Aspö fullbordas och får sin nuvarande utformning. Om bastionerna står skrivet på en platta på borggården: *"Neptunus hav brytes av götarnas Maria som Christina, Hedvig och Ulrica hjälper. Fyra drottningar styr Neptunus rike. Ensam skall han vara underlägsen flera drottningar"*.

1760-tal Kastellet anses komplett och försvarsdugligt. Bestyckningen uppgår till 80-90 kanoner. Det största artilleriet utgörs av 24-pundiga pjäser.

1788 Kastellet grovt försummat. Endast sju kanoner kan användas. Rysk eskader blockerar huvudinloppet till Karlskrona. Drottningsskär och Kungsholmsfort får gemensam kommandant.

1821 Förstärkningsarbeten och stor påbörjas.

1859 Antalet pjäser uppgår till 79, samtliga i sjöfronten riktade mot sundet. Vapenutvecklingen går dock mot bakladdade, räfflade kanoner och nya projektiler. Det långskjutande artilleriet revolutionerar både befästningsskonsten och flottan

1871 Kungsholmsfort tar över Drottningsskärs funktion. Kastellet reduceras till förråd och logement. Söder om kastellet inleds arbetet med att spärra inloppet med sten. En 390 meter bred öppning lämnas kvar. Den första fasta mineringen, flera rader undervattensminor, anläggs något senare.

1878 Kastellet avrustas

1895 Drottningsskär avförs ur förteckningen över rikets fasta försvar

1900-talet Anläggningen fungerar som förläggning och förråd under både Första och Andra världskriget. Under Första världskriget placeras två 12 cm kanoner (jagarepjäser) på Drottningsskärs huvudvall. Pjäserna flyttas på 1920-talet till Hytterna öster om Lotstornet och kompletteras med en tredje pjäs. Batteri Hytterna blir kvar i organisationen till 1955.

1990-talet Statens fastighetsverk tar över Drottningsskär och en omfattande upprustning påbörjas.

2000 Alla fasta försvarsverk i Sverige skrotas.

Kommendantlängd Drottningsskär

Enligt Kungl Brev den 4 och 7 Juli 1683 anbefalldes att fästningarna skulle bemannas och förses med goda kommandanter.

Efter inspektion 1688 förklarade Carl XI att kommen-

dantskapet skulle komma att besättas av Amiralitetet med sådana personer, som såväl till trohet som dugligheten voro att lita på, önskade han på Kungsholmen en Kaptenlöjtnant och på Drottningsskär en löjtnant.

1683 - ?	Wilhelm Lejonstråle	
? – 1693	Henrik Sperling	S ansågs 1691 gammal och oförmögen
1693-1695	Carl Schillerfelt	Överstelöjtnant
1696-1710	Anders Torsk	Amiralitetskapten

Enligt Kungl Brev den 21 februari 1699 ställs kommendanterna på Kungsholmen och Drottningsskär under Amiralitetskollegiet intill 1786.

1710	Carl Gustaf von Schantz	Fortifikationskapten
1710	Mattias Grabbe	Artillerilöjtnant vid flottan

Han fick i november 1710 uppdrag att efterse och hålla vård om sjukhusen på skansarna. Han dog själv i böldpest den 13 december 1710.

1710 – 1711	Filip Corneliusson Häger	Amiralitetskapten	Död 1711
1711	John Wilhelms	Kapten	Död 1711
1711 – 1712	Erik Björkqvist		Död 1712
1712 – 1721	Johan Henrik Lagerstén	Kapten	Död 5/3 1721 Skadat sig svårt på isen.
1721 – 1729	Göran Wilhelm Lejonstén	Amiralitetskapten	Död 1729
1729	Jonas Härlin	Amiralitetskapten	
1729 – 1733	Eskil Petrai	Amiralitetskapten	
1733 – 1742	Jonas Härlin	Amiralitetskapten	Död 1742
1742 – 1743	Johan Kruse	Amiralitetskapten	Död 1743
1743 – 1761	Håkan Falk	Amiralitetskapten	Död 1761
1761	Olof Ramberg	Kaptenlöjtnant	
1761 – 1769	Gustaf Hammar	Kaptenlöjtnant	Död 1769
1769 – 1770	Gustaf von Wiekens	Kapten	
1770 – 1774	Frans Lagerbielke	Kaptenlöjtnant	Högdragen enligt anteckning
1776-1776	Elias Andreas Lomberg		

Enligt anteckningar sinnessjuk, ville bland annat skjuta skarpt mot den egna kronschuckerten Makrillen. Arresterades av sin efterträdare.

1776 – 1778	Anders Lång	Amiralitetskapten
1778	Gustaf Stiernhoff	Amiralitetskapten
1778 – 1798	Friherre Carl Johan von Liewen	Ryttmästare Utvald bland 20 sökande. En nobel personlighet.

Enligt Kungl Brev den 13 oktober 1786 ställs skansarna under Krigskollegium men kommendanterna beträffande militär tjänstgöring under GeneralAmiralen.

Från 1788 tillsätts en överkommendant för de båda befästningarna Kungsholmen och Drottningsskär.

Enl Kungl Brev den 12 mars 1788 skulle kommendantskapet anförtros officer vid Amiralitetet, då Friherre von Liewen avgår.

1798	Elias Cedersköld	Major vid flottan
1798 – 1819	Gustaf Henrik Bagge	Amiralitetskapten

Utvald bland 6 sökanden. Hade under slaget vid Hogland ombord på fregatten Minerva fått högra låret bortslitit av en kanonkula. Blev 1793 tygmästare på båda forten av "särdeles bevekande skäl". Major 1810. Överstelöjtnant 1819. Död 1820.

I nästa nummer fortsätter vi med kommendanterna på 1800-talet och framåt och mycket annat.

Olle Melin

Kriget i Östersjön 1719 – 1721

Herman Wrangels *Kriget i Östersjön* hör till klassikerna i svensk sjöhistorisk litteratur. Den gavs ut 1906 av Marinlitteraturföreningen och nu, efter ett hundra år, ger Sjöhistoriska samfundet ut boken igen. Nyutgåvan har kompletterats med ett förord om Herman Wrangel som sjöofficer, strategisk tänkare och historiker, skrivet av Jan Glete, professor i historia vid Stockholms

universitet och Sveriges främste sjöhistoriker.

En anmärkningsvärd episod ur Wrangels karriär inträffar 1909. Då mördas generalmajoren och Chefen för kustartilleriet, Otto Beckman, i samband med ryske tsarens besök i Sverige av en terrorist, som tror, att Beckman är en rysk officer. Dåvarande kommandören blir chef för kustartilleriet och utnämns till generalmajor. Det fanns inom kustartilleriet i vapenslagets barndom en misstro mot de till kustartilleriet överförda sjöofficerna, men Wrangel lyckas vinna personalens förtroende.

Inte bara krig – Nio föreläsningar i Krigsarkivet

Krigsarkivet fyllde 2055 100 år. Ett inslag i jubileumsåret var en öppen föreläsningsserie med utgångspunkt i material från arkivet. Nio forskare höll

var sin föreläsning och det är dessa som nu utkommit i en bok.

Föreläsarna är utsedda med utgångspunkt från lite mer udda verksamhet inom Försvarsmakten. Några exempel:

- Om krigshistoriens plats i svensk officersutbildning
- Spanska sjukan i kasernerna, i Lappmarken och i politiken
- Militärens kartor röjer vägen
- På jakt efter den gamla blåsoktetten

Till detta kommer ett litet kapitel kallat 100 år av minnen.

Det är ett synnerligen intressant verk, där läsare med udda intressen eller nyfikna kalenderbitare kan få sitt lystmäte.

Slagskepp under Andra världskriget – Fartygen, beväpningen och sjöslagen

Vem har inte läst om jakten på Bismarck, sabotagen mot Tirpitz i den nordnorska fjorden och japanernas anfall på Pearl Harbour i december 1941. Slagskepp och slagkryssare har alltid fascinerat läsaren.

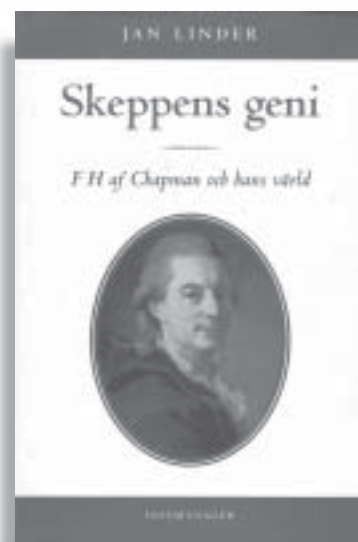
Nu finns det en bok om alla världens slagskepp och slagkryssare och dess verksamhet under Andra världskriget, någonting för den verkliga kalenderbitaren. Elva nationer hade dessa havens giganter i sina flottor och antalet totalt var strax under 100. Fem ryska författare står för innehållet, översättningen är gjord av Bengt Eriksson och boken är faktagranskad av Gustaf von Hofsten.

Skeppens geni – F H af Chapman och hans värld

Jan Linder, ordförande i F H af Chapmans-sällskapet, har under våren utkommit med en bok om Fredrik Henrik af Chapman. Till skillnad från andra utgåvor om den store mästaren är detta en populärt hållen bok, där en bredare läsekrets kan få sig till livs mycket om Chapmans liv och verk utan alltför många detaljer. Chapmans familj, varvsverksamheterna, husbyggnader, sjöslag och mycket annat finns i små välskrivna kapitel.

Till boken hör också historien om järnfullriggaren, som bar Chapmans namn och som var en viktig länk i svenska flottans segelfartygsutbildning på 1920- och 1930-talen.

Olle Melin

Muskö

”Muskö – en örlogsbas i berget” har Leif Högberg kallat sin bok, som kom från trycket i februari. Det är en bok, som inte bara handlar om Musköanläggningen, utan också innehåller en historisk bakgrund, lite tillbakablickar på Galärvarvet och Skeppsholmen

samt Hårsfjärden och alla dess anläggningar. Hela bakgrundsforloppet till anläggningen, byggtiden, verksamheterna vid varv och marinbas har utförligt beskrivits.

Boken blir särskilt värdefull genom den stora mängd bilder som finns, där många inte tidigare publicerats.

Nu har vi en bok om en av Sveriges hemligaste anläggningar och nu kan allmänheten få till livs, hur delar av Försvarsanslaget utnyttjats.

Utlandsstyrkan i fredens tjänst

Försvarmakten har tillsammans med AMF och Bokförlaget Arena kommit ut med boken ”Utlandsstyrkan i fredens tjänst – Försvarmaktens internationella insatser”. Det är en gedigen bok som berättar om de insatser, som Sverige deltagit i sedan starten 1934 med Saarbataljonen.. Här görs nedslag i historien, här finns

artiklar om minröjning, om fältartiser och inte minst om det senaste förbandet, Nordic Battle group. Till detta kommer ett antal sidor med fakta från alla de operationer Sverige deltagit i.

Boken är rikt försedd med bilder, vilket avsevärt höjer kvaliteten. Med boken följer också en DVD-skiva.

Kustjägarna 50 år

I januari 1957 ryckte de första kustjägarna in på Närförsvarskolan på KA 1 i Vaxholm. Lagom till 50-årsjubileet har boken ”Kustjägarna 50 år – ett halvt sekel i verksamhet” utkommit. Bakom utgivningen står Sällskapet Kustjägarveteraner och boken är speciell på så sätt att en kustjägare ur varje årsklass skri-

vt var sitt av de 50 kapitlen. Detta gör, att kapitlen innehåller ett väldigt varierat stoff, vilket gör boken lättläst och tillgänglig. De sista sidorna tar upp lite andra aspekter på kustjägarna, utbildningen och verksamheten vid KA 1 och Amf 1.

Musiken vid Göteborgs garnison

Lennart Larsson är hemvärnsmusiker och arkitekt i Göteborg. Han har lagt ned ett gediget arbete med boken ”Musiken vid Göteborgs garnison eller när Bach, Händel och Mozart spelade i Göteborg”. Det sistnämnda tarvar kanske en förklaring. Jodå, det är sant. Både August Bach och Sven Edvard Händel var styckjunkare och trumpetare vid Göta ar-

tilleriregemente. Och Wilhelm Mozart var på 1850-talet medlem i Småländska husarkvintetten, som vid några tillfällen spelade i Göteborg.

Boken handlar om framväxten av militärmusik i allmänhet och Göteborg i synnerhet. Den tar upp musikkårernas sammansättning, vilka som spelade, vilken musik man spelade och vad man spelade på.. Beröringspunkterna med det civila musiklivet var många och detta framgår med all önskvärd tydlighet av boken.

Till boken hör två CD-skivor med specialinspelad musik.

Det är ett gediget arbete, som författaren lagt ned och boken är en guldgruva för den musikintresserade i allmänhet och den militärmusikaliskt intresserade i synnerhet.

Marinmusei årsbok

Så har Marinmusei årsbok för 2006 kommit ut. Fjolårets upplaga består av ett antal uppsatser i vitt skilda ämnen.

Boken inleds med ett avsnitt om Karl Tersmeden – en officer och gentleman skriven av boktryckaren Nils Abrahamson. Därefter följer en artikel om hur svenska sjöofficerare i

början av 1800-talet blev krigsfångar i Napoleons Frankrike. Författare till detta kapitel är Urban Windahl, konsthistoriker och lärare.

Claes Hauffman har bearbetat sin fars dagböcker, där vi möter en sjökadett och subalternofficer vid förra sekelskiftet.

Ubåtskrig i Östersjön heter en artikel av Göran Melder, pilot som forskat på jagaren *Nordenskjölds* eskorttjänst under 1942.

Avslutningsvis finns två kapitel om byggnader i Karlskrona. Thomas Roth, förste intendent vid Armémuseum har skrivit ett kapitel om kvarteret Sparre och avslutningsvis har undertecknad skrivit om de förändringar, som skett och sker inom Örlogshamnen.

Olle Melin

Varje år producerar Sverige ca 2000 nya fredssoldatveteraner!

Sedan ett par månader är undertecknad förbundsordförande i Fredsbaskrarna Sverige, d.v.s. fredssoldatveteranföreningen i Sverige. Fredssoldatveteran är ett långt ord, så fortsättningsvis använder jag ordet veteran, som för övrigt är det internationellt vedertagna begreppet.

Sverige har under lång tid ställt svensk militär trupp till förfogande för att bidra till att skapa fred och stabilitet i skilda delar av världen. Detta engagemang startade 1956, då den första svenska FN- bataljonen sattes in i Mellersta Östern och har sedan dess varit ett väsentligt inslag i svensk säkerhets- och utrikespolitik. Under kalla krigets dagar var insatserna helt koncentrerade till Förenta Nationerna. Sedan dess har svenska förband även ingått i NATO- och EU ledda operationer.

Riksdag och regering har under senare år beslutat, att Sverige också skall kunna medverka i militära operationer, som leds och beslutas av Europeiska Unionen. Nordic Battle Group är t.ex. en direkt följd av denna målmedvetna svenska satsning. Utvecklingen inom hela Försvarsmakten följer samma inriktning. Exempel på detta är, att Sverige deltog i Kongo med ett flygplatsförband samt att en svensk kustkorvett just nu deltar i Libanonoperationen- båda dessa under FN- flagga. Det är tydligt, att svensk militär förmåga är ett verktyg i en medveten säkerhets- och utrikespolitik.

Vid Folk- och Försvars konferens i Sälen framkom, att samtliga riksdagspartier är beredda att sätta in militära förband i rena stridshandlingar och att acceptera de ökade risker för svenska soldater och sjömän, som denna typ av operationer innebär.

Nu är det tyvärr så, att svenska soldater har stupat, blivit fysiskt och/eller psykiskt skadade i de insatser, som genomförts. Vi, yrkesmän och veteraner tillsammans, får inte låta någon tro, att det finns "säkra" militära operationer - det har aldrig funnits och kommer aldrig att finnas. Den vilja till att tala klartext, som nu finns, visar, att vår politiska ledning har förstått detta. Det är nu tid för svenska folket att förstå! De cirka 100 000 soldater/sjömän och officerare, som frivilligt deltagit i strävan att skapa fred och stabilitet sedan 1956, har alla förstått!

Det krävs, att det finns militär personal, som även fortsättningsvis är beredda att ställa upp så, att den politiska ledningen kan fullfölja de uppdrag, som den åtar sig i det internationella samfundet. Inom Försvarsmakten görs stora satsningar, vad gäller rekrytering och utbildning. Vi i Sverige påstår gärna, att vi har världens bästa

soldater och världens bästa utbildning för den här typen av operationer. Det kanske är så, men det finns ett område, där Sverige ligger efter vår omvärld, nämligen att ta hand om våra veteraner.

Tidigare ville Sverige inte acceptera, att vi sedan 1956 har producerat veteraner. "Det är bara länder, som legat i krig, som har veteraner". Men för den enskilde soldaten gör det ingen skillnad, om han blir påskjuten av en landets fiende eller av någon, som inte accepterar FN:s, NATO:s eller EU:s närvaro. Effekterna av våld, riktat mot en själv eller kamraterna, blir desamma. Träffas man dör eller skadas man. Den psykiska påverkan av stridshandlingar eller de effekter, som dessa har på kamrater eller de civila, som drabbas, torde vara desamma, oavsett vilken typ av strid det är.

Fredsbaskrarna i Sverige är en organisation, som uppstått i det vakuum, som avsaknaden av en målmedve-

ten veteranpolitik skapat. Idag har förbundet 5 000 betalande medlemmar. Det arbete, som förbundet bedriver, är till för alla veteraner, men har hittills betalats av de 5 000 medlemmarna. Veteraner för veteraner har varit mottot!

Försvarsmakten gör ett bra arbete, vad gäller de svårast skadade genom det hemkomstprogram, som finns sedan början av 1990-talet. De, som inte bedöms behöva professionell hjälp, åker hem. Här finns ett mörkertal, som enligt Världsveteran Federationen ligger på 10-15%. Fredsbaskrarnas erfarenhet säger minst 5% och Försvarsmakten nöjer sig med att säga, att det finns ett mörkertal. Vi får heller inte glömma veteranernas familjer, som många gånger får svara för avlastningen, när minnena blir för påträngande.

Fredsbaskrarna har rekryterat, utbildat och organiserat s.k. kamratstödare för att hjälpa till med avlastningssamtal. Detta stöd riktas till alla veteraner, men har nu nått en nivå, som gör, att det inte är rimligt, att medlemmar och kamratstödarna själva skall stå för kostnaderna. I Danmark är detta en tjänst, som betalas av staten. Försvarsmakten och Fredsbaskrarna diskuterar för närvarande, hur ett samarbete skulle kunna utvecklas.

Vissa överenskommelser är redan gjorda.

Fredsbaskrarna representerar Sverige i internationella sammanhang och överför kunskap och erfarenhet till Sverige och Försvarsmakten. Också detta har Försvarsmakten insett och står för dessa kostnader.

Genom den förda utrikes- och säkerhetspolitiken producerar Sverige cirka 2 000 nya veteraner per år. Många av dessa tjänstgör eller har tjänstgjort i heta operationer och detta ser ut att bli legio i framtiden. Detta torde öka behovet av stöd till veteraner och deras familjer ytterligare. Fredsbaskrarna är beredda att ta på sig en del av det ansvar, som tillkommer staten, i samverkan med Försvarsmakten!

Utöver familje- och kamratstöd är Fredsbaskrarna ett förbund, som stödjer ett antal kamratföreningar, t.ex. Kongoveteranerna. När nu flottan har sitt första FN-förband, vill jag dels uppmuntra bildandet av en sådan förening, dels att hälsa såväl denna förening som besättningsmedlemmarna välkomna i vårt förbund. Mer information finns att hitta på www.fredsbaskrarna.se. En gång fredssoldat – alltid fredskamrat!

Bo Wranger

Nationaldagen firades i Karlskrona

Nationaldagsfirandet i Karlskrona gynnades av årets hittills varmaste dag. Tiden är förbi, då militära förband paraderade på Stortorget. Nu är firandet förlagt till Hoglands park och det militära inslaget bestod i Marinens Hemvärnsmusikkår samt fanvakter ur Hemvärnet och Marinens Ungdomsmusikkår.

I övrigt medverkade förenade manskörerna, Hamboringen och den nystartade ungdomsmusikgruppen Sunna brass. Högtidstalare var amiralitetspastor Henrik Lindén.

På morgonen genomfördes flaggceremoni på Stortorget, kl 1300 sköts salut om 21 skott från salutstationen på Kungshall och på eftermiddagen gav Marinens Musikkår en nationaldagskonsert i Amiralitetskyrkan.

Se bilder på omslagets baksida

Olle Melin

Från vår medlem Arnold Rudenstig har vi fått denna lilla berättelse från Andra världskriget.

Under Andra världskriget, när USA:s bombplan fällt sina bomber, sökte planen ibland landa i Sverige och många lyckades. Händelsen, som jag skall berätta om, inträffade i Bäckebo i Småland. Två plan av typ Catalina hade fällt sina bomber och sökte sig till Sverige och lyckades. De cirklade några gånger runt ett fält för att söka lämplig ungskog, så att planen skulle skadas så lite som möjligt. Efter att ha satt ner ett plan och lämnat detta, kom det andra något längre fram. Allt lyckades bra. På fältet utanför landningsplatsen arbetade en bonde. Han hade varit i USA och kunde engelska, varför han hjälpte besättningarna att kalla på

polis. Besättningarna internerades och levde gott i Sverige, tills kriget var slut.

Hitlers Tyskland hade uppmärksammat hela händelsen och riktade en V-raket utan sprängmedel. Den träffade mitt i prick. Sverige fick ett meddelande om en misslyckad V-raket och fick en ursäkt.

I dag finns en prototyp uppställd på en plan vid en bensinstation i Bäckebo.

Arnold Rudenstig

Till flydda tider återgår...

Denna gång speglar Kustposten KA 2 som idrottsregemente. Att regementet var framstående i många idrotter är väl känt. Idrotten vid regementet fick sin start 1910, då dåvarande regementschefen C-G Ahlborn inrättade en idrottsnämnd, en nämnd som blev KA 2 IF 1914. Längre gick regementet och idrottsföreningen hand i hand, men de sista åren, som regementet fanns, hade idrottsföreningen blivit helt civil. Idag är KA 2 IF tillsammans med KA 2 Kamratförening, KA 2 Skytteförening, KA 2 pistolskytteklubb och KA 2-oktetten enheter, som för regementets namn vidare.

Från början tävlades det i många idrotter, vilket bilderna ger bevis för. Handboll, fotboll, friidrott, orientering, fälttävlan, fäktning, brottning, tyngdlyftning är grenar, där regementet varit framgångsrika. Till detta kommer alla framgångar i de olika skyttegrenarna.

I dag finns huvuddelen av regementets erövrade idrottspriser genom åren utställda i KA 2-museet på Aspöberg.

Olle Melin

KA 2 var mycket framgångsrika i handboll och var i mitten av 1960-talet nära att ta klivet upp i allsvenskan. Bilden visar regementets lag i samband med någon militär turnering. Knästående från vänster: Bertil Fors, Nisse Hanson, Arne Hahn, Christer Sandegård och Bernt Mattisson. Stående från vänster: Sven-Olof Bergström (sedermera allsvensk fotbollsmålvakt i Högedal), Rolf Almqvist (världsmästare i handboll), Lars Wahlberg, Eskil Richardsson, Jan Odehammar och legendariske lagledaren Lennart "Knipan" Andersson.

KA 2 IF handbollslag 1948. Knästående från vänster Karl Ekström, Sonny Pettersson och Sven Nordström. Stående från vänster: Lennart "Knipan" Andersson, Lars Alexandersson, Bizzozero, Olle Erwing, Georg Osbäck och Arne Niklasson.

Bertil Wahlgren i orienteringstagen.

Värnpliktigt fotbollslag anno 1952. Lagledare Sven Johanson.

Tre kända och en okänd orienterare. Från vänster: Allan Nilsson, Bertil Fors, Erik Johansson och okänd.

Tävling i militär femkamp 1960. Segraren Olav Olsson i terrängmomentet.

MKS-mästerskap i tyngdlyftning 1961. Nisse Stenshäll till vänster segrade. Övriga är vpl Andersson (3:a) och vicekorpral S Hansson (2:a).

KA 2 IF:s lag i Holmenkollstafetten, Oslo, 1953. Lagledaren Ingvar Widnersson syns längst ner till höger. Även Bosse Hilding var med.

Wämö runt 1948. Löjtnant Benkt Dahlberg får stafettpippen av furir Hølgersson.

Karlskrona idrottsplats. Åke Nilsson spurtar mot seger.

Osvald Ekdahl stöter kula. Regementsmästerskap friidrott 1948.

Flaggkadetternas segrande lag i regementsmästerskap handgranatkastning 1948. Från vänster: Per-Erik Bergstrand, Torsten Hallberg, T Fahlander, Lars Backman och Lennart Magnusson.

Tre förtjänta medaljörer 1958. Regementets förtjänstmedalj i silver tilldelas från vänster Ingvar Widneresson, Sten Svensson och Nore Andersson.

Även regementschefer deltog i olika tävlingar. Överste Alf Nyman ses kasta handgranat respektive behängs med lagerkrans efter fullgjord simmagister.

Året är 1948 och värnpliktige 650 Sösdala-Karlsson sampråkar med regementschefen Sten Puke. Sösdala, som heter Gunnar i förnamn, tog sedermera namnet Tjörnebo och var en av landets mest framstående hinderlöpare.

Högvakt ur Marinbasen

Lördagen den 19 och söndagen den 20 maj var det dags för två enheter ur Marinbasen och dess utbildningsgrupper att genomföra högvakt vid Stockholms slott. Hemvärnsmän ur Kalmar-Kronobergsgruppen bestred vakttjänsten och Marinens Hemvärnsmusikkår ur Blekingegruppen svarade för musiken. Avgående högvakt på lördagen och pågående på söndagen kom från Livgardesskvadronen ur I 1 (f.d. K 1).

Många åskådare var samlade båda dagarna och hela ceremonien flöt programenligt och mycket bra. Regnet på lördagen startade omedelbart efter avlösningssceremonierna, medan söndagen gynnades av ett strålande väder.

Tyvärr störde kraftigt regn och kraftig blåst den konsert, som musikkåren genomförde på Solliden på Skansen. Detta innebar få åskådare och ett begränsat konsertprogram. Men vädrets makter råder man ju som bekant inte över.

Olle Melin

Musikkåren vid Obeliskan på Slottsbacken

Musikkåren på Norrbro

Musikkåren konserterar på Borggården

Foto: Oscar och Joel Opazo Melin

Avgående vaktstyrka utmarscherar

Revelj i Karlskrona

För 167:e gången väcktes Karlskronaborna av ljuv musik från Marinens Musikkår på morgonen 1.maj. Sedan 1840 har traditionen pågått och endast vid tre tillfällen har evenemanget blivit inställt och då på grund av dåligt väder. Traditionsenligt följde flera hundra Karlskronabor tåget genom staden

Prick klockan sju lämnade musikkåren Sparre och började sin vandring runt de centrala delarna av Karlskrona med uppehåll vid Föreningen Gamla Carlscronas klubblokal, vid residenset, där landshövding Ingegerd

Musikkåren som blandad kör på Gröna Gången

Foto: Olle Melin och Håkan Jönsson

Musikkåren med följe utanför tidigare amiralstabsbyggnaden på Sparre

Wernersson uppvaktades och på Björkholmen, där byalaget bjöd på blåbärssoppa. På Björkholmen, den legendariska stadsdelen för sjömän och pillemausare, invigdes vid samma tillfälle en svärmar- och ljugarbänk på Kvarnaberget och först att ta bänken i besittning var givetvis Karlskronaprofilerna Frasse och Klara (Klaura). Slutmålet var som vanligt Gröna Gången, där marinbaschefen Lennart Månsson tog emot och bjöd deltagarna på morgonkaffe.

Olle Melin

Salut på HM Konungens födelsedag

Foto: Håkan Jönsson

Salutofficeren Benny Larsson och Peter Glimvall, representant för marinbaschefen

Sedvanlig salut om 21 skott avgavs från salutstationen på Kungshall kl 1200 den 30 april, valborgsmässoafton. Denna gång var det personal ur hemvärnet som skötte eldgivningen. Salutofficer var Benny Larsson och saluten övervakades av Peter Glimvall som representant för marinbaschefen.

Med i gänget fanns som vanligt Niclas Lövgren, vapentekniker. Han är en doldis i sammanhanget och så länge han är det, så vet man att pjäserna fungerar.

Efter saluten samlades deltagarna på restaurangen Två rum och kök för en enklare måltid, samtidigt som Peter Glimvall delade ut diplom som minne.

Olle Melin

Niclas Lövgren

Artilleriets skyddshelgon Sankta Barbara

Sankta Barbara är artilleriets skyddshelgon och artillerister från hela världen firar hennes dag den 4 december.

Legenden går tillbaka till tredje århundradet efter Kristi födelse. I Nicomedia i Turkiet föddes runt år 210 e Kr en dotter till en rik adelsman. Hon döptes till Barbara och var faderns överbeskyddade dotter. Fadern, Dioskuros ville henne allt gott i livet och tjänstefolket såg upp till Barbara och hennes yttre skönhet, men även hennes höga intellekt. Dioskuros lät dottern leva i ensamhet, varvid Barbara sökte svar på livets gåtor för sig själv.

Biskop Origenius skulle hålla en mässa i Alexandria och sände någon, som fick komma till Barbara för att undervisa henne i kristendom. Diakonen Valentinus fick uppdraget och undervisade Barbara så väl, att hon blev frälst. Fadern tyckte inte om detta och ville få henne bortgift. Han ville också, att hon skulle avsäga sig sin kristna tron. Ingen friare var god nog för Barbara. Fadern spärrade då in henne i ett av slottets torn, men Barbara blev allt fastare i sin tro.

Då Dioskuros kom hem efter en resa, fann han, att dottern låtit sätta in ett tredje fönster i tornet (treenigheten) samt målat ett kors på golvet. Fadern försökte då dräpa sin dotter. Gud sände en blix, som rämnade tornets murar och Barbara kunde fly upp i bergen. Efter någon vecka lockades Barbara ned från bergen, hon slogs i bojor och utsattes för tortyr för att släppa sin kristna tro.

Prefekten Markianos dömde henne till döden och fadern anhöll om att få verkställa domen. Han tog med Barbara upp i bergen för att hugga av henne huvudet. På väg ned från berget för att förkunna att straffet var verkställt, träffades han av en blix, som tog livet av honom. Samma öde, blixtnedslag, träffade även prefekten Markianos

Artillerister har tidigt åkallat Barbaras beskydd, då säkerheten runt pjäserna inte var så diger som i dag. Hon var ju trots allt i förbund med Gud. Artilleriet var ju från början i huvudsak ett fästningsartilleri. Sankta Barbara är inte bara artilleriets skyddshelgon utan även skyddshelgon åt arkitekter, murare, dödgrävare, fångar och vapensmeder. En artillerihandbok från 1400-talet anger; ”Artilleristen skall fasa och ära Gud mer än andra krigare, då han i och med krutet alltid har den störste fienden i vitögat”.

Den 4 december samlas artillerister över hela världen för att fira Sankta Barbara. Den 4 december var just den dagen, då Dioskuros lät bilan falla över sin dotters nacke. Sankta Barbaras dag är således den internationella Artilleridagen.

Ur boken Artilleriregementet 2000 - 2005

Radio, detektion and ranging – RADAR

Ett besök på ”rörligas” museum ute på Aspö är spännande och väcker särskilt till liv en massa minnen hos den, som har tjänstgjort vid något av de tusentals objekt, som samlats ihop av en handfull hängivna och energiska eldsjälvar.

För egen del stannar jag gärna framför den gamla eldledningsradarn PA 31. Minnena strömmar mot mig, när jag tittar på utrustningen.

Min första kontakt med RADAR var ganska brutal. Jag kommenderades att hjälpa till att släpa kablar, tunga kablar. Det var under en krigsövning på Aspö i slutet av 40-talet. Egentligen var jag krigsfånge och hade inget med någon radar att göra. Min styrka hade anfallit ett batteri med snöplig utgång för mig. När jag frågade, vad

det var för kablar, vi släpade på, fick jag ett korthugget och lite hemlighetsfullt svar; de tillhörde RADARN. Dess ändamål var det ingen som visste.

Redan som stamrekryt kommenderades jag till radarutbildning förlagd till KA 4 i Göteborg. Kursen var som alla andra kurser mycket intensiv och omfattade såväl teori som praktik. Den förra leddes av en kapten Cyrus, praktiken av ett antal tekniska underofficerare. Alla tycktes besjälade av den nya innovationen.

Jag minns första gången vi steg in i radarbussen på Kärningberget. Det var halvdunkelt därinne, den speciella lukten från de olika komponenterna, det rödbruna ljuset över skalor och instrument, det speciella bruset, när instruktören slog på ström och riktade in antennen mot

något fjärran mål därute på västerhavet. Han pekade på två ljusstaplar, som nu skulle bringas att bli lika höga. Det var målet. Nu kunde man avläsa såväl riktning som avstånd till den intet ont anande farkosten.

Innan en radar är klar att börja sända, måste den först justeras, orienteras och kalibreras. Efter att ha suttit i bussen en stund tillsammans med 3-4 kamrater, önskar man, att den också kunde ventileras.

Övningspassen var dock inte så långa. Ganska snart släpptes vi ut och kunde plira mot ljuset över Käringsberget och t.o.m. njuta av den fantastiska utsikten över inloppet till Göteborg.

Sedan dess har tusentals kustartillerister, befäl och värnpliktiga, lärt sig att hantera olika typer av radarapparater på denna plats. Eldledningsradarn blev ett naturligt och nödvändigt inslag i batteriernas utrustning, runt våra kuster snurrande spaningsradars antenner. Radarn blev försvarets ögon, ständigt vaksamma.

Men uppe på radarhöjden i Göteborg är det tyst och stilla. Inga kommandorop skallar, inga antenner riktas mot havet. På platsen, där bussarna en gång stod upp-

ställda, växer höga grästuvor och de vajar för vinden vemodigt, som det gör på så många andra av kustartilleriets övningsplatser.

Men ute på Aspö kan man återuppliva. Det är bara att träda in i någon av enheterna, sätta sig själv tillrätta och låta minnena strömma sig till mötes.

Allt detta är möjligt tack vare en handfull eldsjälar.

KSRR på Aspö Gruvan

Kjell Silverbark

Konsten att vara furir

Invasionen i Normandie ägde rum den 6 juni 1944. Kvällen innan sändes specialtrupper i väg, mindre enheter som skulle inta viktiga mål innanför den franska kusten. Det var välutbildade fallskärmsjägare eller specialinfanteri, som med glidflygplan skulle landa intill sitt objekt och säkra detta.

På kvällen den 5 juni for general Eisenhower, förmodligen med en större stab, ut till specialförbandens startplats. Han pratade med soldater och befäl och rördes till tårar över deras mod och tillförsikt. Han hade just fattat ett stort beslut, förmodligen det svåraste under kriget, att starta detta företag, invasionen i Normandie, lika komplicerat som det var våghalsigt. Han visste också, att många av de män, han just nu stod och talade med, aldrig skulle återvända. Många av dem skulle inte ens överleva den hårdhanta landningen mot Frankrikes jord.

Bland de män, som for i väg den här kvällen, fanns det många furirer, furirer i betydelse av gruppchef, plutonchef eller kompanichef. Nu tog dessa över huvudrollen, nu var det deras ledarförmåga, som ställdes på prov. Men deras åtgärder och beslut hade en viktig skillnad mot generalens, det gällde dem själva personligen. En furir kan inte sända iväg någon. Han måste säga: "Kom, så går vi". Vilket beslut, som är svårast att ta, får filosoferna avgöra.

En furir vid det rörliga kustartilleriet var nästan predestinerad till att bli pjäschef. Det innebar, att han först var lärare och instruktör. Han lärde ut allt, som hade med en artilleripjäsa att göra; konstruktion, transport, säkerhet, ammunitionshantering. Han drillade sina mannar och gav

dem deras slutliga befattning efter moget övervägande. Allt förutsätter, att han själv kan sin pjäs och vet vilka fordringar, som ställs.

Så kommer då nästa skede. Nu skulle det skjutas skarpt, nu skall den egna pjäsen samordnas med andra. Nu blir instruktören i stället arbetsledare. Hans beslut och organisationsförmåga blir viktiga för säkerheten och för snabbheten. Att se en 15-kanon gå i ställning med framkörning, omläggning och klargöring för skott är ett skådespel. Att se en 21:a förberedas för skjutning är också en upplevelse. Den kräver ännu mer av direkt ledning. Alla måste samverka för ingen pryl väger under 100 kg. Att höra direktiven och kommandona är en fest för örat, kanske inte alltid lämpligt för "hellörade" personer eller språkvårdande sådana.

Ingen vill väl påstå, att vare sig överfurir Melkersson eller Paul Lindahls order och direktiv hörde till söndags-skolans värld, men de var klara och entydiga. Deras mannar förstod dem och deras pjäser blev klara på kortast möjliga tid.

Visst behövs det skärpta generaler, om man vill vinna ett krig, men det behövs också furirer, som kan sitt yrke och som kan leda sina mannar, även när fienden finns i närheten.

Kjell Silverbark

Utflykt till Kosta

En vacker vårdag den 23 maj startade 34 förväntansfulla medlemmar färden mot Kosta och lagom till förmiddagsfikat anlände vi med bussen till Kosta Skjutfält. Lägerchefen Mikael Carlsson, som tidigare hade sin anställning vid KA 2, men som numera tillhör Marinbasen, mötte upp och hälsade oss välkomna. Efter fikat genomförde Mikael en fyllig presentation av Skjutfältet, med allt om vilka möjligheter, som fältet medger, kunder, antal besökande, skjutdagar m.m.

Till träffen hade också medlemmen Olof Palmengren mött upp. Han är boende i Kosta och var Mikael behjälplig, när vi sedan begav oss ut på en liten rundresa på skjutfältet. Olof är mycket kulturellt bevandrad i Kosta och han berättade om allt från en stensatt bäck, som är ett utflöde till Lyckebyån, en hållkista, som man tror är 4000 år gammal och om den gamla järnvägen, som gick genom fältet till Målerås, där den gamla stationen Ideholm numera är känt som namnet på en skjutstation.

Vi tittade in i ett av de gamla torpen, som fortfarande är bevarade på skjutfältet. Dessa torp är numera modernt utrustade och hyrs ut till personer med anknytning till Försvarsmakten.

När den guidade turen på fältet var avslutad, åt vi lunch i lägermatsalen.

Efter lunch så gick resan vidare in till Kosta samhälle. Kosta är kanske mer känt för sitt glascenter i Kosta Glasbruk. På senare tid har mycket nytt byggts i Kosta, ett Outlet med bland annat billiga märkeskläder, husgeråd, glas m.m.

Vi började besöket i den fina glasutställningshallen, där Olof Palmengren gav oss en historisk tillbakablick på, hur allt startade med glastillverkningen i Kosta. Efter denna genomgång var det fritt att ströva omkring i alla butiker för att eventuellt göra ett fynd glas, husgeråd, kläder och att passa på att avnjuta eftermiddagskaffet.

När alla verkade nöjda med besöken i butikerna och kaffe hade avnjutits så ställdes färden mot Karlskrona.

Lite fakta om Kosta hämtat på "nätet".

Kosta, tätort i Lessebos kommun . Sveriges äldsta glasbruk i drift sedan 1742. Anders **K**oskull och Georg Bogislaus **S**täel von Holstein startade Kosta glasbruk och namnet på både bruket och orten bildades av de första stavelserna i deras efternamn.

Mellan 1888-1889 byggdes en smalspårig järnväg, som klassades som ångspårväg och som gick till Lessebo och som 1898 förlängdes genom nuvarande Kosta Skjutfält till Målerås. Längden var cirka 30 km. Järnvägen är nedlagd sedan 1948.

I svenska Järnvägsföreningen minneskrift från 1926 beskrevs Kosta Järnväg enligt följande:

*Kosta järnväg (Lessebo - Målerås), 30 km.
Från Lessebo station, föreningsstation med Karlskrona-Växjö järnväg, vid Lessebo bekanta pappersbruk går linjen genom kärrig furuskog till Ekeberga station samt fortsätter genom likartad trakt, dock förbi några höga bergknallar, till Kosta station vid det bekanta glasbruket. Banan går därefter genom mossig skog förbi Ideholms station till Målerås, föreningsstation med Kalmar järnvägar. Skogstrakten mellan Kosta och Målerås kallas Gråstensmon och är nästan obebodd.*

Kent Alritzson

Foto: Bengt-G Lexhagen

RÖRLIGA BLADET

Nr 2 - 2007

MUSEIFÖRENINGEN FÖR
RÖRLIGT KUSTARTILLERI

Vår adress

KA 2 Museiföreningen för Rörligt Kustartilleri
Marinbasen
Box 527
371 23 KARLSKRONA

Adressändringar

Vid adressändring glöm inte att vi behöver den för att nå Dig med Rörliga Bladet m m

Redaktör

Sigvard Bengtsson

Att vara medlem

Vill Du bli medlem eller veta om vår förening, ring Sigvard Bengtsson tel 0455/33 60 20 eller Hans Willebrand tel 0480/ 33056

Medlemsavgifter

Vi har mycket humana medlemsavgifter:

- Årsavgift 20:-
- Ständig medlem 200:-

Vi uppskattar om Du hjälper föreningen med Ditt medlemskap, men behöver all ekonomisk hjälp och tackar i förhand för eventuell gåva

För att vi skall veta vem som betalt in pengar vill vi att Du meddelar namn och adress

Hans Willebrand tfn 0480 / 33056 eller
Sigvard Bengtsson tfn 0455 / 33 60 20

Inbetalning av medlemsavgifter

Föreningen har öppnat ett bankkonto där medlemsavgifter samt eventuella gåvor kan sättas in.

Clearingnr = 1160 (Handelsbanken)

Kontonummer = 152 252 088

Adress: KA 2 Museiförening för Rörligt Kustartilleri

c/o Hans Willebrand

Gräsgårde 4327

338 96 Ljungbyholm

Innehåll

- Svenskt rörligt kustartilleri del 5

av: Sten Munck af Rosenschöld

Gåvor

Vi uppskattar om Du hjälper föreningen med Ditt medlemskap, men behöver all ekonomisk hjälp och tackar i förhand för eventuell gåva

Meddelande

Kamratträffarna på Militärhemmet i Karlskrona fortsätter under 2007 med följande dagar, som är **första tisdagen** i varje månad kl 0930:

7 augusti, 4 september, 2 oktober, 6 november, och 4 december

Väl mött till kamratlig samvaro

Bild: Carl-Fredrik Centervall. Han var kustartilleriets förste chef mellan 1902-1907.

KA 2 Museum för Rörligt Kustartilleri

kommer att ha öppet fram till torsdagen den 13 september 2007

Öppettider:

Tisdagar o Torsdagar Kl 0930 – 1430

Under tiden 7 juli – 18 augusti

Öppet även Lördagar Kl 1000 - 1430

KA 2 Museiförening för Rörligt Kustartilleri har fått tillåtelse av författaren Sten Munck af Rosenschöld och av Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek att som följetong få återge boken *Svenskt rörligt kustartilleri* i Rörliga Bladet.

Del 5

15,2 cm batterierna

Modernisering av pjäserna med gummihjul och pivåplatta var genomförd 1960. Nytt luftvärnssystem med LVS 75 M i rörlig version levererades under perioden 1975–1980.

Ett nytt eldledningssystem för sjömål tillfördes med början 1970. Systemet bestod av en

mätstation Arte 719, ett måldatainstrument i sammanställningsplatsen och en ballistikräknare vid varje pjäs.

Anpassningsutrustning installerades på varje pjäs med nollvisarinstrument. Tillns vidare tilldelades endast en mätstation Arte 719. Den andra mätstationstropen var även fortsättningsvis utrustad med eldledningsradar PA-31 och fyra meter inbasmätare. I början av 1970-talet ersattes inbasmätaren med avståndsmätare laser, AML 701.

Den hittillsvarande terrängbilsparken (ledarbilar, linjepatrullbilar, lastterrängbilar med mera från den amerikanska armén samt Dragterrängbil 953B Volvo) ersattes 1976–1981 av de nya generationerna terrängbilar 11/20 och 30/40 Tillförsel av den nya elektroniska artillerieldledningen Arte 719 medförde stora fördelar, vilka för 21 cm batterierna har beskrivits ovan.

Nya kustartilleribataljoner

Efter hand som materiel i slutet av 1980-talet levererades till de nya 12/80-batterierna och till bataljonsledningarna kunde dessa ersätta de äldre förbanden, det vill säga kustartilleribataljonsstaberna, 21 cm batterierna (som hade utgått ur krigsorganisationen 1982) och 15,2 cm batterierna (som utgick i takt med att de blev avlösta av 12/80-batterier).

Tre nya kustartilleribataljoner med två 12/80-batterier i vardera bataljonen organiserades.

1. och 3. Kustartilleribataljonerna grundtilldelades Södra militärområdet och 2. Kustartilleribataljonen grundtilldelades Östra militärområdet (fastlandet).

7. kustartilleribatteriet på Gotland utgick ur krigsorganisationen 1991 utan att ersättas.

3. kustartilleribataljonen genomförde krigsförbandsövning i samband med Försvarsmaktsövning Syd 1989.

1. Kustartilleribataljonen deltog i Mellersta militärområdets försvarsmaktsövning "ORKAN" 1993.

Taktikutveckling generellt

Under 1980-talet utvecklades luft hotet mot fältgrupperade förband. Tidigare hade omloppstiden från flygspaning till färdigt beslutsunderlag och insats varit minst en timme.

Ny teknik medgav att spaningsresultat kunde överföras till attackflyg i luft en varvid tiden mellan spaning och insats nedbringades till cirka 30 minuter eller ännu kortare tid. Den tekniska förmågan att lokalisera skjutande batterier bedömdes också komma att förbättras.

Denna nya hotbild hade utgjort grund för specificering och konstruktion av 12/80-systemet. Alla stridande enheter hade givits stor taktisk rörlighet. Det nya artillerieldledningssystemet Arte 727 medgav också ännu större pjäsluckor än vad som gick att åstadkomma med Arte 719.

En ny taktik för uppträdande i batteriterrängen utvecklades. Förbandens skydd utgjordes främst av maskering och rörlighet. Vid låg beredskap planerades pjäser och mätstationer att döljas i lador eller i hussamlingar. Först vid hög eldberedskap skulle förbandens stridande delar gruppera i förberedda ställningar. Vid rekognoscering av dessa ställningar eftersträvades en blandning med andra förband så att identifiering av kustartilleribatteriets signatur försvårades.

Taktiken fram till landstigningens inledningsfas innebar alltså att pjäser och mätstationer skulle grupperas så sent som möjligt. Fram till strax före eldöppnande planerades dessa enheter stå gömda i byggnader. Normal metod vid eldgivning var batterield, men som tidigare har framhållits måste enskild pjäs, på grund av den nya hotbild, efter första eldöppnande kunna lämna sin grupperingsplats inom femton minuter. För att inte batteriet under långa tider, då omgruppering till växelpjäsplatser pågick, skulle vara tyst var det lämpligt att dela batteriet i två troppar och utnyttja dessa växelviss. Strävan var att öppna eld så tidigt som möjligt för att vinna tid för bekämpning och omgruppering.

Insatstiden per tropp var alltså kort, tio – femton minuter. Därefter skulle troppen omgrupperas 500–1 000 meter, varvid nästa tropp under tiden övertog bekämpningsuppgift. Detta rörliga uppträdande inom batteriplats ställde stora krav på förberedelser. Ett stort antal växelpjäsplatser måste rekognosceras och iordningställas. Fältmätning måste utföras på alla platser liksom övriga förberedelser för pjäsens inriktning i sidled. Trådsamband måste byggas ut med stor framsynthet.

Pjäser och mätstationer hade fått sådan teknisk utformning att den medgav rörligt uppträdande som beskrivits ovan. Den stora svårigheten var fortfarande att utforma ett robust trådsamband som klarade den rörliga taktiken inom batteriområdet. Om trådsambandet slogs ut fanns som reserv, ett system som förbättrades successivt.

Perioden 1988–2000

Denna period blev dramatisk, inte bara för kustartilleriet utan för hela världen, genom att Sovjetunionen föll samman 1990–1991.

12/80-pjäsen monterad på ett dumperchassi. Denna lösning gav personal och den känsliga hydraulik- och elektronikmaterielen på pjäsen ett gott splitter-skydd. Dumperpjäsen hade god terrängframkomlighet liksom god rörlighet för landsvägmarsch. Denna tekniska lösning ingår alltså som ett alternativ i det utvecklingsprojekt som drivs av Försvarets materielverk för utformning av det framtida svenska artilleriet

För att tillgodose behovet av splitterskydd för personal och känslig materiel i stridsterrängen genomfördes 1996 prov med en bandgående tysk Panzerhaubits-pjäs. Denna pjäs har anskaffats av tyska armén och benämns "Panzerhaubitze 2000". Den är utvecklad av Krauss Maffei-Wegmann GmbH och väger cirka 55 ton. Kalibern är 15,5 cm

Försvarsbesluten avlöste varandra i tät följd (1987, 1992, 1995, 1996–1997 och 1999). Det senaste försvarsbeslutet innebar att kustartilleriet lades ned och att amfibiekåren bildades. Nedläggningen manifesterades genom en ceremoni på bland annat Vaxholms kastell den 26 oktober 2000.

Långt innan invasionshotet var avskrivet och Sverige började avveckla sitt invasionsförsvar påbörjades en sjömålsstudie med benämningen SFS 2000. Studien genomfördes i flera etapper och fick efter varje etapp nya studiedirektiv från försvarsdepartementet. Som alternativ för ersättning av de fasta batterierna studerades en "faströrlig" 12 cm pjäs. Pjäsen skulle under stridspauser ges skydd i bergtrum eller i annat skydd. Studierna fortsatte liksom också ett alternativ med en 15,2 cm kanon, samt även torpedbatterier.

Behovet av skydd i särskilt utsatta stridsområden var stort och en "kör-rigg" utvecklades för att prövas i det "faströrliga" alternativet. Försöken kom sedan att samordnas med en utveckling av bättre skydd för kustartilleribataljon 12/80. Samövningar med arméförband hade visat att bataljonen var särskilt utsatt för vapenverkan i stridsområdet, eftersom den helt saknade splitterskydd. För mätstationer som grupperade strandnära var detta ett påtagligt hot. Olika fordon provades för att ge dessa enheter ett förbättrat skydd.

Även 12/80-pjäserna behövde dock ges skydd. Marinen beställde en provpjäs från Bofors byggd på ett dumperfordon med pansarskydd. Denna provpjäs deltog i marsch och grupperingsövningar. Utvecklingen samordnades med arméns modernisering av Haubits 77. En undersökning gjordes av skyddade kanoner i andra länder. Denna ledde till att en bandgående Panzerhaubitskanon lånades från Tyskland 1996.

1999, när kustartilleriets sista försvarsbeslut var nära förestående, avbröts studier och försök. Utvecklingen av försvarsmaktens framtida artillerisystem genomförs därefter i ett för försvarsmakten gemensamt artilleriprojekt. För att verifiera att förband innehöll de operativa, taktiska och tekniska målsättningarna enligt försvarsmaktens målsättningsdokument genomfördes under 1990-talet prov med de viktigaste förbanden. 1. kustartilleribataljonen fick efter att den med stor framgång hade deltagit i Försvarsmaktsövning -93 "ORKAN" representera förbandstypen kustartilleribataljon 12/80. Förbandet genomförde då "Operativa Prov av Stridskrafter" (OPAS). Under en övningsledare ur kustartilleriet i samverkan med provningsledare ur Försvarets forskningsanstalt: bekämpades sjömål med full ammunitionsinsats enligt verkanstabell i svårt telestörd miljö.

Resultatet av OPAS blev gott. Provet visade att kustartilleribataljon 12/80 väl innehöll uppsatta målsättningar.

Nedläggning

Kustartilleriets uppgift och organisation har allt sedan dess tillkomst varit hotbildsstyrt. Sveriges säkerhetspolitiska situation har förändrats

Flaggan halades för sista gången på KA 2 den 31 oktober 2000 samtidigt som en minnessten avtäcktes.

under hela 1900-talet. Hotbilder har växlat och så har också kustartilleriets organisation och beväpning gjort. Från början var kustartilleriets uppgift att försvara flottans operationsbaser, huvudstaden och andra viktiga sjöhandelsstäder.

Med tiden blev kustartilleriet en viktig komponent i det svenska invasionsförsvaret. År 1999 beslutades att kustinvasionshot inte längre föreligger, vilket medförde att kustartilleriet lades ned 2000.

Redan i slutet av 1970-talet hade framsynta kustartilleriofficerare, inom ramen för kustartilleriet, påbörjat en utveckling av amfibieförband. Då undersöktes hur de skärgårdsrörliga förbanden skulle kunna utvecklas. Kustjägarkörerna behövde samordnas bättre med eldkraft än i andra förband. Efter prov i samband med slutövningar med åldersklassen på

KA 1 i slutet av 1970-talet och början av 1980-talet kom man fram till ett förslag om att organisera amfibiebataljoner bestående av kustjägarkompanier, amfibiekompani (robot- och införband) och granatkastarkompani.

Minnesstenen anger de fasta förläggningsplatser som KA 2 har haft under sin 98-åriga historia i Karlskrona-området.

Försvarsbeslutet 1982 innebar att amfibiebataljoner skulle anskaffas, samtidigt som anskaffning av tungt rörligt artilleri (12/80) skulle fortsätta och en ny lätt kustrobot (Rb 17) anskaffas.

Den första amfibiebataljonen ingick i krigsorganisationen 1985. Denna förbandstyp behandlas inte vidare i denna bok, se dock bilaga 7 beträffande robotutveckling.

Försvarsbeslutet 1999 innebar kustartilleriets nedläggning: inga förband med invasionsförsvaret som huvuduppgift skulle längre förekomma. För kustartilleriets del innebar det att alla förband utom amfibiebataljonerna utgick ur krigsorganisationen 2000–2001.

Kustartilleribataljon 12/80 utgick efter cirka femton år i krigsorganisationen. Samtidigt pågick inom studieorganisationen vid försvarsmaktens högkvarter en planering mot målbild 2010 för utveckling av ett nytt långräckviddigt, markbundet system för indirekt eld och precisionsbekämpning. Som grund för denna utveckling avsågs 12/80-systemet och kustrobotsystemet bibehållas som demonstratorer. Efter "kohandel", där andra ekonomiskt tunga system krävde utrymme i materielplanen, beslutade överbefälhavaren att så inte skulle bli fallet. Det går inte att komma ifrån misstanken att beslutet föranleddes av grundorganisatoriska motiv. Ett vidmakthållande av 12/80- och det tunga kustrobotsystemet skulle också kräva ett bibehållande av KA 2 som grundutbildningsplattform.

Som avslutning på det tunga rörliga kustartilleriets historia kan det finnas anledning att nedan återge dåvarande marininspektörens konteramiralen Torsten Lindhs särskilda yttrande till överbefälhavarens beslut våren 1999. Detta lämnades dock obeaktat och 12/80-förbanden och kustrobotbatteri 90 utgick ur krigsorganisationen 2001–2002.

KA 2 lades ned den 31 oktober 2000.

Kustartilleriet avlöstes 2000 av amfibiekåren, som då bemannades av före detta kustartilleriofficerare och värnpliktiga. De för nu traditionerna vidare från kustartilleriet, som blev 98 år. Kustartilleriets korslagda kanoner ligger därför som bakgrund till amfibiekårens hjälmprydda sköld.

Konteramiral Torsten Lindh, generalinspektör för marinen 1998–2001, hävdade inför försvarsbeslutet 1999 att 12/80-systemet var modernt och innehade de förmågor som efterfrågades inför 2000-talet.

12/80 är det enda system som upprätthåller kompetensen långräckviddig eld mot punktmål och mot rörliga mål. Kompetenser som enligt redovisad målbild skall bibehållas inom Försvarsmakten. Därtill kommer att 12/80 har överlägsna systemprestanda även i fältartillerirollen genom bland annat längre räckvidd, större eldkraft, större elduthållighet och bättre precision.

Jag har med stigande irritation noterat att anförda motiv för att avveckla 12/80 förändrats efterhand som ovedersägliga fakta om systemprestanda och annat tydligt kvantifierbart omkullkastat tidigare använda motiv. Kvar står nu endast att bekämpning av sjömål med artilleri inte tros vara en i framtiden efterfrågad kompetens. Jag menar att ett sådant ställningstagande rimligen måste grundas på någon form av studie. Mig veterligen har någon studie som kommit till ett sådant resultat inte genomförts. Det har däremot uttalats att framtidens försvarsmaktsgemensamma artilleri skall kunna genomföra långräckviddig bekämpning mot rörliga punktmål och att det skall kunna användas för understöd av amfibieförband. Därigenom har det per definition även förmåga att bekämpa sjömål. Vad är det för mening att avsäga sig en möjlighet som ändå kommer att finnas?

Avslutning

Kustartilleriets rörliga artilleri- och robot-förband har under cirka 60 år haft en avgörande betydelse för krigsplanläggningen i Sverige. Förbanden har planerats

bland annat för att förstärka befintliga fasta kustartilleriförband, för att avvärja landstigning vid öppen kust, för att skydda flottans baser, för att skydda utlagda mineringar och för att försvara framträngande genom farledsförträngningar.

Förbanden har värderats högt och har på grund av sin stora operativa betydelse varit underställda fördelningschefer (för tunga kustrobotbatteriet militärbefälhavaren). Genom sin goda operativa och även på senare tid taktiska rörlighet har de kunnat planeras för att delta i olika operativa riktningar beroende på krigsfall. 12/80-systemet som togs i drift i mitten av 1980-talet blev troligen dåtidens bästa artillerisystem i världen och väckte berättigt

intresse från andra länder som upplevde invasionshot mot öppen kust. Studiebesöken vid KA 2 blev i slutet av 1980-talet var många, minst ett tiotal länder besökte grundutbildningen vid KA 2. En fullt organiserad 12/80-bataljon visades också upp för en stor mängd internationella observatörer som 1989 var inbjudna att följa Försvarsmaktsövning Syd enligt Wiendokumentet. Uppmärksamheten i media blev också stor. Flera internationella militära tidskrifter presenterade 12/80-systemet. Bland

Amfibiekårens heraldiska vapen

andra innehöll *International Defense Review* nr 9/1986 en presentation av 12/80-systemet. Uppmärksamheten var också stor i svensk riks- och lokalpress efter att systemet hade presenterats vid olika pressvisningar 1985–1986.

Att förband på marken behöver eldunderstöd är allmänt känt, varför ett vidmakthållande av

12/80-systemet som en naturlig komponent inom amfibiesystemet var en självklarhet för alla kustartillerister och blivande amfibiekårsofficerare.

Artilleriunderstödet skulle kunna säkerställa amfibieförbandens rörelsefrihet och verkansmöjlighet i skärgårdarna. 12/80-systemet innehade den unika förmågan att både kunna precisionsbekämpa mål på sjön och på marken. I slutet av 1990-talet duggade försvarsbesluten tätt. Invasionshotet avskrevs för minst tio år framåt, och de flesta system som var avsedda för att avvärja invasion vid kust beslutades att utgå.

Kustartilleriet lades ned, endast två år innan vapenslaget skulle fylla 100 år. Ur askan uppstod emellertid amfibiekåren, vars uppgift er finns i gränsområdet mellan hav och land.

Bilaga 1

21 cm kustartilleripjäs m/42

Tillverkare:	Skoda, Tjeckoslovakien, 1943–1944
Antal anskaffade pjäser:	180 stycken
Kaliber:	21 cm
Kaliberlängd:	L45
Skottvidd:	17 800 m (vid laddning 1), 21 800 m (vid laddning 2), 30 000 m (vid laddning 3)
Utgångshastighet:	650 m/s (vid laddning 1), 650 m/s (vid laddning 2), 600 m/s (vid laddning 3)
Ammunition:	Pansargranat m/43, Hållpansargranat m/43, Spöttergranat m/43
Genomsnittligt vikt:	150–135 kg beroende på typ
Mekanik:	Cylindriska med krosslockens vridningsaxel placerad långt från kottlinjan samt utlösning på akseens högra sida för att komma in i kottlinjan vid inläggning.
Eldhastighet:	Tio eller tre skott per minut
Riktning:	Manuell, senare inlärdes maskinriktning i höjd, se moderniseringar nedan.
Vikt (grupperad pjäs):	25,5 ton
Driftmotor:	Ursprungligen en rektvänd drifmotor (Volvo m/42 (Volvo TVC), från 1948 Drifmotor (Volvo Bredway
Transportbete:	Tre enheter: båt (14 ton), lastbil (16 ton), vagn (17 ton)
Bredd på väg:	267 cm (avsett och skottstreck), 280 cm (skottstreck)
Gruppering:	I gjutet/oberoende ställning eller grävd fästställning. I det senare fallet utrustades pjäsen med spadväljare och spadväljare. Pjäsgropan läddes in med pjäser. Båtarna på sidorna 10–11 var grupperingsförbandet i gjutet pjäsgrop.
Riktningens riktighet:	Hörselrätt
Moderniseringar:	Olika prov med mekaniska och elektroniska vidsträngningar har genomförts. Under 1940-talet gjordes vidsträngningar från Skoda och ASEA utan att de inlades. Prov genomfördes också 1960 med Ate 704 (ett franskt instrument från Avenco som då fanns på de fasta tunga kustartilleribatterierna). 1872 anpassades pjäserna med tilläggsstycken för Ate 719. 1980 monterades en pneumatisk driven laddningsmekanism med hydraulisk och hydraulisk löslösning samt pneumatisk granatfyllning på höger lastvidsida.
Utbildning:	Grundutbildning vid KA 4 1944–1955. Från 1956 vid KA 2.
Organisation:	1944–1971 tre pjäser i tre batterier. Från 1972 fyra pjäser i två batterier, en pjäs som reserv.
Utgång i krigsorganisationer:	1982

Pjäshistorik för 21 cm kanon m/42

Pjä nr	Batteri vid trepjäs-batteri	Batteri vid fyrapjäs-batteri	Efter utgång ur krigsorganisationen
1	11	11	Beredskapsmuseet, Djuramossa
2	11	11	
3	11	11	Rörliga museet, KA 2
4	12	11	
5	12	12	
6	12	12	
7	13	12	Monumentpjäs på Amf 4
8	13	12	
9	13	Reservpjäs	

En pjäs (utan eldrör) finns vid Tyska teknikmuseet i Sinsheim. En pjäs (utan eldrör) finns vid Tyska skjutskolan i Koblenz. En komplett pjäs finns vid Bayrische Armee-museum i Ingolstadt.

21 cm kustartilleripjäs m/42 i SMB-hallen vid Beredskapsmuseet i Djuramossa. Detta är pjäs nummer 1, som levererades till Göteborg den 6 mars 1944. Generösa bidrag från medlemmar i Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek gjorde det möjligt att 2004–2005 renovera pjäsen och bygga en utställningshall. Beredskapsmuseet liksom Museet för rörligt kustartilleri på Aspö är en självklar anhalt för före detta kustartillerister och för nuvarande amfibiepersonal.

15,2 cm kustartilleripjäsa m/37 och m/37B

Tilverkare:	Bofors
Antal anskaffade pjäser:	Nio stycken 1939–1940, fjorton stycken 1943–1944
Kaliber:	15,2 cm
Kaliberlängd:	L/43
Skottvidd:	17 000 m (vid laddning 1), 23 000 m (vid laddning 3)
Utgångshastighet:	625 m/s (vid laddning 1), 825 m/s (vid laddning 3)
Ammunition:	Pansargranat, halvpansargranat, spränggranat
Granatens vikt:	46 kg
Mekanism:	Skrummekanism, ogivalskruv
Riktning:	Manuell
Vikt (grupperad pjäs):	14,8 ton
Dragfordon:	Till de första nio pjäserna anskaffades den så kallade Skoda-traktorn, till nästa serie om fjorton pjäser beställdes en artilleritraktor från Volvo, en nedväxlad dragterrängbil, Volvo m/42 (Volvo TVC). Senare moderniserades detta fordon och benämndes Dragterrängbil 953 B.
Transportenheter:	Två transportenheter: lavett (9,5 ton) och eldrösvagn (10 ton)
Bredd på väg:	310 cm (lavett)
Gruppering:	I fältställning, rekylen togs upp av spädpålar på lavettbenen. Vid gruppering överfördes eldröret från eldrösvagnen till lavetten med hjälp av en travers.
Riktningsmöjlighet:	60 grader inom lavettbenen. Vid vändning till annan skjutriktning svansades pjäsen.
Moderniseringar:	Lavett- och eldrösvagn erhöll gummihjul 1958–1960. Fivåplatta tillfördes samtidigt. 1970 monterades anpassningsutrustning med följeskär för Arte 719.
Utbildning:	Grundutbildning vid KA 2 1939–1973
Organisation:	1939–1954 tre pjäser i sju batterier, två pjäser som reserv. Från 1954 fyra pjäser i fem batterier, ett batteri bibehöll trepjäsorganisation.
Utgång ur krigsorganisationen:	1985–1991

Pjäshistorik för 15,2 cm kanon m/37

Pjäsa nr	Batteri vid 3-pjäsbatteri	Batteri vid 4-pjäsbatteri	Efter utgång ur krigsorganisationen
1	1	4	
2	1	4	
3	1	4	Rötliga museet, KA 2
4	2	4	
5	2	5	
6	2	5	Museipjäsa, Muskö
7	3	5	
8	3	5	Vaaholms fästningsmuseum
9	3	3	

Pjäshistorik för 15,2 cm kanon m/37B

Pjäsa nr	Batteri vid 3-pjäsbatteri	Batteri vid 4-pjäsbatteri	Efter utgång ur krigsorganisationen
11	4	1	
12	4	1	Bevredskapsmuseet, Djuramossa
13	4	1	Rötliga museet, KA 2
14	5	1	
15	5	2	
16	5	2	
17	7		Museipjäsa, Fårösund
18	7		
19	7		
20	6	2	
21	6	2	Överförd till KA 3 på 1980-talet, skrot
22	6	3	Överförd till KA 3 på 1980-talet, skrot
23	Reservpjäs	3	Överförd till KA 3 på 1980-talet, skrot
24	Reservpjäs	3	

Skönstavik

– KA 2 Kamratförenings nya hemvist

Under våren har KA 2 Kamratförening flyttat från lokaler i Örlogshamnen till ett eget hus i fritidslägrät på Skönstavik. Skönstavik är en mycket utnyttjad anläggning i ett vackert område. Här finns möjlighet till konferenser, logi och ett stort antal aktiviteter som fotboll, beachvolleyboll, minigolf, boule, krocket m.m. Man kan låna båtar av olika slag, man kan grilla och mycket annat.

Behovet av ett fritidsläger hade under många år gjort sig gällande för personalen vid Karlskrona Örlogsstation. Kungl Flottans Idrottsförening gjorde under 1940-42 stora ansträngningar för att förvärva ett lämpligt sportstugeområde beläget både i skog och vid havet såsom uppehållsort för idrottslig rekreation under fritid

1943 inköptes Skönstaviksområdet för 35.000 kronor. Byggnaderna, som köptes, var en 6-rumsvilla (Freja, nuvarande huvudbyggnaden), en 4-rumsvilla (Saga, där KA 2 Kamratförening huserar) och ett antal småstugor. Fram till dags dato har byggnaderna renoverats och reparerats ett antal gånger. 1951-52 genomfördes en stor renovering, varefter lägret återinvigdes av befälhavande amiralen Erik Samuelsson. Under 50- och 60-talen skedde ytterligare upprustning samt tillkom en del byggnader., bl.a. förläggingsbarackerna. I början av 1980-talet erhöles via regeringsbeslut s.k. personalkassemedel för att upprusta lägret. Barackerna moderniserades och försågs med vatten och avlopp. Moderna möbler och annan utrustning tillfördes. Vidare tillfördes lägret två baracker, en verkstadsbarack och en barack för undervisningsändamål. Vidare tillkom en stuga (Victoriastugan) vars uppförande bekostades av stiftelsen kronprinsessan Victoria.

Modernisering av stugorna samt upprustning av byggnaderna Freja (huvudbyggnaden) och Saga (lägerchefens f.d. bostad) genomfördes. Totalt investerades cirka 2 miljoner kronor i upprustningen

Lägret återinvigdes den 9 juni 1983.

I samband med att kronan avyttrade Stumholmen m.m. tillfördes Marinbasen området Karlsgärde i direkt anslutning till fritidslägrät Skönstavik. Området och byggnaderna hade använts som vårdhem för alkoholmissbrukare i Socialförvaltningens Karlskrona regi. Genom tillförsel av Karlsgärde utökades Skönstaviksområdet väsentligt. Huvudbyggnaden i f.d. Karlsgärde, Fylgia, inrymmer bl.a. Flottans Mäns lokalförening i Karlskrona.

Skönstaviks fritidsläger ingår i Marinbasens Utbildningsstödsenhet och är mycket frekventerat för konferenser, personalträffar m.m.

Olle Melin

Foto: Olle Melin

Återinvigning av mäss på Kungsholmen

Officersmässen från parken

Den 10 april återinvigdes Officersmässen på Kungsholmsfort efter en total invändig renovering. Fortchefen, Bo Arnesson, hade nöjet att hälsa ett antal gäster välkomna och självklart var fortet personal också på plats.

Fortifikationsverket uppvaktade med en sten med motiv från fortet, Marinbasen med vapensköld och flagga och mässföreningen på Kungsholmen med en tavla.

Marinmuseum har deponerat ett antal konstverk, som nu pryder mässen.

Officersmässen är inrymd i Nora befälshuset, som uppfördes som kommandantbostad 1908. Sedan den sista kommandanten flyttat från ön på 1930-talet har lokalerna i husets nedre våning använts som officersmäss.

Foto: Håkan Jönsson

Olle Melin

Fortifikationsverkets gåva. En sten med motiv från fortet

Fortchefen Bo Arnesson hänger upp en av gåvorna

Mässen på 1930-talet

Våra sjögående trotjänare

10- huggaren var en båt, som kunde användas till mycket. Man

kunde segla den, den användes för att lära soldaterna att ro, man tävlingsrodde och, som framgår av bilden, man kunde också använda den till olika arbeten i samband med mineringsarbeten.

På bilden syns en 10-huggare på Kungsholmen lastad med minankare förmodligen för en kommande utbojning.

Marinen har än i dag 10-huggare kvar. Kadetterna får en begränsad utbildning i rodd och Sjövärnsskåren brukar ställa upp med 10-huggare i olika marina sammanhang.

Olle Melin

Ny kamratförening

Jan-Erik Holmberg

Gunnar Medemyr

Ulf Sejlert

I februari 2007 samlades några, som en gång tjänstgjort vid Minutläggningsdivisionen för att bilda föreningen "KA 2 Muldivisions intressenter". Initiativtagare var Gunnar Medemyr och en interimsstyrelse utsågs.

Föreningen har till uppgift att tillvarata och vårda KA 2 Muldivisions arv som dokumentation, litteratur, tavlor, videofilmer, fotografier och "museiföremål".

Ett hundratal möjliga medlemmar har listats och inbjudits till en träff den 14 juli.

Interimsordförande är Jan-Erik Holmberg, vice ordförande Gunnar Medemyr och sekreterare Ulf Sejlert.

Olle Melin

Lösning korsord 1/2007

Denna gång en har Fru Fortuna gynnat

Lennart Sölvinger

Tränggatan 5
254 61 HELSINGBORG

GRATTIS! Priset blir ett bildhäfte om KA 2
förläggningsplatser.

Korsord 2/2007

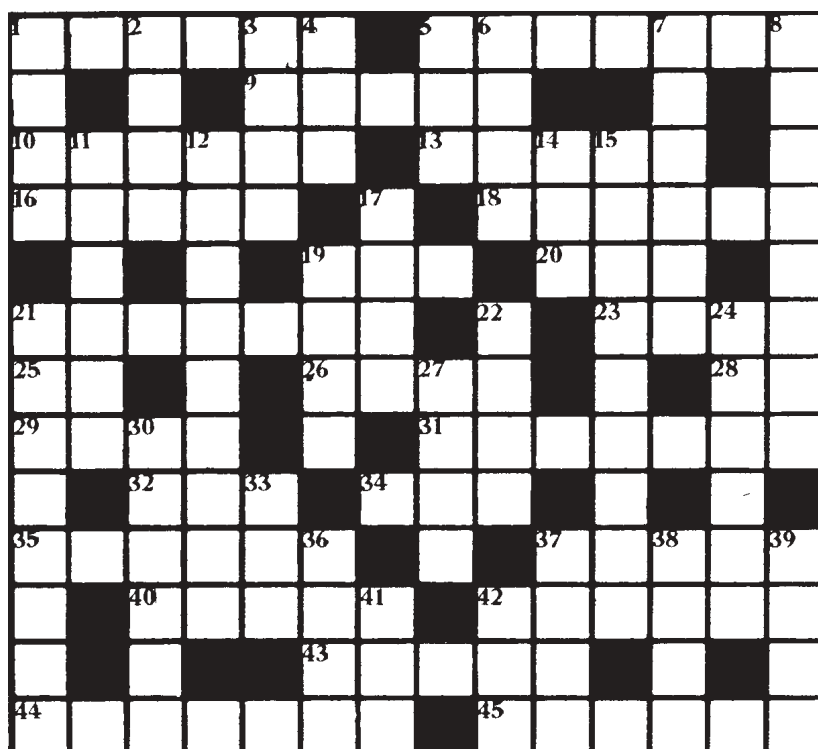
har som vanligt tillverkats av Gustav Karlsson.

Lösningen insänds till: Redaktören Kustposten Författarevägen 9 371 63 LYCKEBY

Senast den 15 aug 2007 vill vi ha Din lösning.

Vågräta ord.

1. Indolens.

Lodräta ord.

Kamratföreningsträffen på Gotland

KA3 kamratförening inbjuder Kustartilleriets
kamratföreningar till årets kamratträff
i Fårösund 24-26 augusti 2007

Fredag 24/8	Ankomst till Bunge Vandrarhem Föreläggning Middag Ca kl 19 ⁰⁰ Samkväm ,baren öppen
Lördag 25/8	Frukost Rundtur Fårösund, besök KA3 museum. Lunch på Fårö Guidad tur på Fårö Åter Bunge vandrarhem ca 15 ³⁰ Kl 18 ⁰⁰ Samling och välkomstdrink Kamratmiddag (ej dans)
Söndag 26/8	Frukost Avslutning Avresa mot Visby för egna aktiviteter tills resp båt avgår mot fastlandet.

Avresa från Karlskrona Örlogshamnen fredagen den 24 aug kl. 0700

Båt Oskarhamn - Visby kl. 1055

Hemresa från Visby kl. 1705. Beräknad återkomst Karlskrona kl. 2300

Kostnad för deltagande i Kamratföreningsträffen 1500 :- Anmälan per telefon, brev eller e-post senast 14 juli.

Telefon 0455-21838, Adress Kent Alritzson Frostg. 10 371 51 Karlskrona

Email: alritzson@swipnet.se

Anmälan skall innefatta för och efternamn samt personnummer (Krav från rederiet)

Kostnad för träffen skall vara insatt på plusgiro 98067-2 senast 1/8

Välkomna

Kent Alritzson

Sekreterare

Rosenbom på plats igen

L agom till starten av årets turistsäsong stod han åter på post utanför Amiralitetskyrkan Ulrica Pia i Karlskrona. Efter några månaders vård på Karlskronavarvet är gubben åter redo att möta årets besökare och på sedvanligt sätt samla in pengar till välgörande ändamål inom Amiralitetsförsamlingen.

Målarbästare Kenny Karlsson och snickaren Peter Roth har gjort ett verkligt gediget arbete och nu väntas gubben stå pall åtskilliga år framåt.

Olle Melin

Födelsedagar m.m.

Vi gratulerar

85 år

Bernt Thimgren	Täby	14/8
----------------	------	------

80 år

Nils-Olof Andreasson	Karlskrona	14/7
Bertil Fors	Karlskrona	18/7
Arne Hahn	Karlskrona	21/7
Lennart Nilsson	Lyckeby	23/7
Arne Pettersson	Karlskrona	16/9

75 år

Alf Braun	Malmö	21/7
Rune Lindahl	Karlskrona	1/8
Arne Stöberg	Kalmar	4/8
Olof Palmengren	Kosta	18/8
Karl Josef Karlsson	Nissafors	4/9
Bo Nilsson	Rödeby	12/9
Karl Östman	Helsingborg	13/9
Kjell Hartvig	Karlskrona	26/9

70 år

Lars-Tore Karlsson	Drottningstjärn	22/7
Siri Svensson	Fårösund	18/8
Birgit Nilsson	Rödeby	5/9
Kjell Karlberg	Lerberget	12/9

65 år

Lars-Olof Boström	Nättraby	1/7
Bengt Lindahl	Lessebo	29/7
Bo Carlsson	Karlskrona	29/9

60 år

Anita Hellström	Listerby	6/7
Christine Andersson	Lyckeby	17/7
Torsten Torstensson	Norrköping	19/7
Gunnar Abrahamsson	Lidingö	11/8
Gun Bengtson	Lyckeby	12/9
Ann-Christin Cardell	Karlskrona	23/9

55 år

Peter Holgersson	Karlskrona	9/7
Peter Bohlin	Nättraby	2/9

50 år

Arne Pettersson	Lyckeby	19/7
Rolf Hansson	Stockholm	13/8
Ola Svensson	Karlskrona	17/8

45 år

Urban Nyman	Nättraby	29/9
-------------	----------	------

30 år

Tobias Ringdahl	Kalmar	2/7
-----------------	--------	-----

Kamrater som avlidit

Christer Erlandsson Tving	28/4 2007
---------------------------	-----------

I "ringvältens" månad.

Du är min skatt och rikedom,
saknas du blir allting-
eftersatt,
vardagen ödsligt tom
och glanslöst allt omkring.

Som en ljum vind i sol,
är minnet av din kind ,
och just när göken gol,
kan jag se,
dig stående vid grind,
bland maskrosorna och le.

Och när du går-
Lyfter jag handen till en smekning av ditt hår,
med aning av grånad
i "ringvältens" vackra månad.

Medan bäcken ännu porlar,
önskar jag att jag intill dej gick,
ty stararna i holken sorlar
och våren grönskar i din blick.

Sorglöst tysta, i fågelkvitter,
när den bruna varma jorden
löftesrikt besitter
hopp om levebröd på borden.

Bengt -G Lexhagen

**Observera ändra Sune Persbergs gatuadress till:
Bastionsgatan 21
371 32 KARLSKRONA**

Nationaldagen firades i Karlskrona

Foto: Ulla Melin

